

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

TECHNICKÁ
UNIVERZITA
V LIBERCI
www.tul.cz

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Realizováno za finanční podpory ESF a státního rozpočtu ČR
v rámci v projektu *Zkvalitnění a rozšíření možností studia
na TUL pro studenty se SVP* reg. č. CZ.1.07/2.2.00/29.0011

Vytvoření schématu

Obal schématu

- celé schéma obaluje prvek **schema** z jmenného prostoru přiděleného XML Schema:

<xsd:schema

xmlns:xsd="http://www.w3.org/2001/XMLSchema">

... definice schématu ...

</xsd:schema>

- atributy umožňují určit různé vlastnosti

Připojení schématu k dokumentu

- pomocí atributů z prostoru <http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance>
- obvyklým prefixem je xsi
- atribut **noNamespaceSchemaLocation** pokud nepoužíváme jmenné prostory, hodnotou lokátor

```
<mujdokument  
  xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance"  
  xsi:noNamespaceSchemaLocation="schemadokumentu.xsd">  
...  
</mujdokument>
```

Připojení se jmenným prostorem

- atribut **schemaLocation**
- hodnotou dvojice (i několik)
URI_prostoru lokátor_schématu

```
<book isbn="0836217462"  
  xmlns="http://example.org/ns/books/"  
  xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance"  
  xsi:schemaLocation=  
    "http://example.org/ns/books/ file:library.xsd">
```

...

```
</book>
```

Jak vytvářet schéma?

- obvyklé jsou tři základní metody
 - matrjoška
 - plátkování
 - slepý Benátčan
- volba závisí především na složitosti a charakteru popisovaného jazyka
- lze kombinovat (ale s mírou)

Příklad: ceník zboží

- poslouží k ilustraci jednotlivých přístupů
- definice XML prvku **zbozi**, který má mít při použití následující tvar:

```
<zbozi kod="1267">  
  <nazev>Žízeň Killer – voda 1,5 l</nazev>  
  <cena>8,50</cena>  
</zbozi>
```

Matrjoška

- definice prvků se do sebe ve schématu vkládají přímo, stejně jako prvky v dokumentu
- na nejvyšší úrovni vždy jen jeden prvek
- krátké a kompaktní schéma
- pro složitější jazyky nepřehledné
- nelze opakovaně využívat dílčí definice

Matrjoška – příklad

```
<xsd:element name="zbozi" maxOccurs="unbounded">  
  <xsd:complexType>  
    <xsd:sequence>  
      <xsd:element name="nazev" type="xsd:string"/>  
      <xsd:element name="cena" type="xsd:decimal"/>  
    </xsd:sequence>  
    <xsd:attribute name="kod" type="xsd:integer"/>  
  </xsd:complexType>  
</xsd:element>
```


Plátkování

- všechny prvky a atributy se definují na stejné (nejvyšší) úrovni
- odkazují se na sebe pomocí ref=“*jméno*“
- definované prvky/atributy lze používat opakovaně
- koncepce blízká DTD
- obsah prvku se nemůže lišit podle kontextu (rodiče)

Plátkování – příklad

```
<xsd:element name="nazev" type="xsd:string"/>
<xsd:element name="cena" type="xsd:decimal"/>
<xsd:attribute name="kod" type="xsd:integer"/>

<xsd:element name="zbozi">
  <xsd:complexType>
    <xsd:sequence>
      <xsd:element ref="nazev"/>
      <xsd:element ref="cena"/>
    </xsd:sequence>
    <xsd:attribute ref="kod"/>
  </xsd:complexType>
</xsd:element>
```

Slepý Benátčan

- předem se (na globální úrovni) definují typy
- prvky a atributy se definují lokálně (jako v matrjošce), ovšem triviálně s využitím připravených typů
- nejflexibilnější
- typy lze používat opakovaně
- ale schéma je delší
- vhodné pro složité jazyky

Slepý Benátčan – příklad (1)

```
<xsd:simpleType name="nazevTyp">  
  <xsd:restriction base="xsd:string">  
    <xsd:maxLength value="50"/>  
  </xsd:restriction>  
</xsd:simpleType>
```

```
<xsd:simpleType name="cenaTyp">  
  <xsd:restriction base="xsd:decimal">  
    <xsd:fractionDigits value="2"/>  
  </xsd:restriction>  
</xsd:simpleType>
```

Slepý Benátčan – příklad (2)

```
<xsd:simpleType name="kodTyp">  
  <xsd:restriction base="xsd:integer"/>  
</xsd:simpleType>  
  
<xsd:complexType name="zboziTyp">  
  <xsd:sequence>  
    <xsd:element name="nazev" type="nazevTyp"/>  
    <xsd:element name="cena" type="cenaTyp"/>  
  </xsd:sequence>  
  <xsd:attribute name="kod" type="kodTyp"/>  
</xsd:complexType>  
  
<xsd:element name="zbozi" type="zboziTyp"/>
```


Pokročilé konstrukce

Skupiny

- prvky **group** a **attributeGroup**
- umožňují definovat obvyklé kombinace (např. základní sadu atributů pro všechny prvky)
- nejsou typy, jen „kontejnery“
- použití: atribut `ref=“jméno skupiny“`

Skupiny – příklad (1)

```
<xsd:group name="prvkyZbozi">
```

```
  <xsd:sequence>
```

```
    <xsd:element name="nazev" type="nazevTyp"/>
```

```
    <xsd:element name="cena" type="cenaTyp"/>
```

```
  </xsd:sequence>
```

```
</xsd:group>
```

```
<xsd:attributeGroup name="spolecneAtr">
```

```
  <xsd:attribute name="id" type="xsd:ID"/>
```

```
  <xsd:attribute name="style" type="xsd:string"/>
```

```
</xsd:attributeGroup>
```


Skupiny – příklad (2)

```
<xsd:complexType name="zboziTyp">  
  <xsd:group ref="prvkyZbozi"/>  
  <xsd:attributeGroup ref="spolecneAtr"/>  
  <xsd:attribute name="kod" type="kodTyp"/>  
</xsd:complexType>
```

Unikátní hodnoty

- lze požadovat, aby hodnoty určitého prvku či atributu (nebo jejich kombinace) byly v dané části dokumentu unikátní
- prvek **unique**
 - místo výskytu: kde má být jednoznačné
 - **selector**: v čem hledat prvek/atribut
 - **field**: který prvek/atribut má být jednoznačný
 - identifikace vychází z XPath

Příklad – unikátní kódy zboží

```
<xsd:element name="cenik">
  <xsd:complexType>
    <xsd:sequence>
      <xsd:element name="zbozi" type="zboziTyp"
        maxOccurs="unbounded"/>
    </xsd:sequence>
  </xsd:complexType>
  <xsd:unique name="unikatniKod">
    <xsd:selector xpath="zbozi"/>
    <xsd:field xpath="@kod"/>
  </xsd:unique>
</xsd:element>
```

Klíče a jejich použití

- definice klíče: prvek **key**
 - odpovídá unique, povinný
- použití: prvek **keyref**
 - atribut **refer** – jméno definovaného klíče
 - vnořené prvky **selector** a **field** určují prvek/atribut, jehož hodnotou má být hodnota daného klíče

Příklad klíče (1)

- příklad: zboží může být součástí jiného – nepovinný prvek soucast, jehož hodnotou je kód jiného zboží

```
<xsd:complexType name="zboziTyp">
```

```
...
```

```
<xsd:element name="soucast" type="kodTyp"  
             minOccurs="0" maxOccurs="unbounded"/>
```

```
</xsd:complexType>
```

Příklad klíče (2)

```
<xsd:element name="cenik">
  <xsd:complexType>...</xsd:complexType>
  <!-- atribut kod je klíčem, musí být jednoznačný -->
  <xsd:key name="unikatniKod">
    <xsd:selector xpath="zbozi"/>
    <xsd:field xpath="@kod"/>
  </xsd:key>
  <!-- hodnotou soucast musí být existující kód zboží -->
  <xsd:keyref name="odkazNaKod" refer="unikatniKod">
    <xsd:selector xpath="zbozi"/>
    <xsd:field xpath="soucast"/>
  </xsd:keyref>
</xsd:element>
```

*<soucast> ve <zbozi>
musí obsahovat platnou
hodnotu klíče unikatniKod*

Jmenný prostor jazyka

- atribut **targetNamespace** kořenového prvku schema definuje jazykový prostor pro definované prvky
- vhodné též definovat jako implicitní prostor
- problém: do jmenného prostoru patří jen prvky nejvyšší úrovně, nikoli prvky vnořené
- řešení: atribut **elementFormDefault="qualified"** určí, že všechny prvky schématu jsou kvalifikované (zařazené do jmenného prostoru)
- analogicky **attributeFormDefault**

Příklad – jmenný prostor

```
<xsd:schema  
  xmlns:xsd="http://www.w3.org/2001/XMLSchema"  
  targetNamespace="http://www.tul.cz/satrapa/pokus1"  
  xmlns="http://www.tul.cz/satrapa/pokus1"  
  elementFormDefault="qualified"  
  attributeFormDefault="qualified">  
... definice typů a skupin ...  
<xsd:element name="cenik">  
  ... definice prvků ...  
</xsd:element>  
</xsd:schema>
```


Skládání schémat

- rozložení složitého schématu, knihovny prvků
- `<xsd:include schemaLocation="lokátor"/>`
se nahradí textem z daného lokátoru („opíše“ text)
- `<xsd:redefine schemaLocation="lokátor">`
předefinované součásti
`</xsd:redefine>`
vloží text z lokátoru, ale předefinuje jeho vybrané
součásti podle svého těla

Import schémat

- pro schémata, která mají mít svůj vlastní prostor
- prvek **import**, atributy
 - **namespace** – jmenný prostor vkládaného schématu
 - **schemaLocation** – lokátor souboru obsahujícího schéma
- např. chci vložit schéma pro MathML
`<xsd:import
 namespace="http://www.w3.org/1998/Math/MathML"
 schemaLocation="schema/mathml.xsd"/>`

Dokumentace

- lze používat XML komentáře
- většina konstrukcí může obsahovat (na začátku) prvek **annotation** obsahující popis jejich určení
- potomci:
 - **documentation** – pro lidského čtenáře
 - **appinfo** – pro zpracovávající aplikaci
- existují nástroje pro generování dokumentace (např. xnsdoc, XSDDoc)

Příklad dokumentace

```
<xsd:element name="cenik">
```

```
  <xsd:annotation>
```

```
    <xsd:documentation xml:lang="cs">
```

Kořenový prvek obsahující ceník zboží.

```
  </xsd:documentation>
```

```
    <xsd:documentation xml:lang="en">
```

Root element containing the price list.

```
  </xsd:documentation>
```

```
  </xsd:annotation>
```

... definice obsahu prvku ...

```
</xsd:element>
```

Zastupující typy

- ve schématu lze stanovit, že určité typy mohou zastoupit jiný typ
- oficiálně: vznikne **substituční skupina**
 - **hlava skupiny**: prvek zastupitelný ostatními členy skupiny; neobsahuje žádné speciální konstrukce
 - syntaxe: zastupující prvky ve své definici obsahují atribut **substitutionGroup="hlava_skupiny"**
 - zastupující prvek musí být stejného nebo odvozeného typu jako hlava

Příklad 1

- místo prvku `<zbozi>` se v datech může vyskytovat i `<ware>` nebo `<artikel>`
- pokud je typ stejný, nemusí se uvádět:

```
<xsd:element name="zbozi" type="zboziTyp"/>
```

```
<xsd:element name="ware" substitutionGroup="zbozi"/>
```

```
<xsd:element name="artikel" substitutionGroup="zbozi"/>
```

Příklad 2

- zastupující typ může být odvozen od zastupovaného

```
<xsd:element name="cd" type="cdTyp"  
              substitutionGroup="zbozi">  
<xsd:complexType name="cdTyp">  
  <xs:complexContent>  
    <xs:extension base="zboziTyp">  
      <xs:sequence>  
        <xs:element name="interpret" type="interpretTyp"/>  
      </xs:sequence>  
    </xs:extension>  
  </xs:complexContent>  
</xsd:complexType>
```

Abstraktní typy

- atribut **abstract="true"** definuje prvek jako abstraktní – nepoužívá se přímo, musí být vždy zastoupen jiným

- příklad:

```
<xsd:element name="jm-vzor" type="xsd:string"  
  abstract="true"/>
```

```
<xsd:element name="jmeno" type="xsd:string"  
  substitutionGroup="jm-vzor"/>
```

```
<xsd:element name="prijmeni" type="xsd:string"  
  substitutionGroup="jm-vzor"/>
```


XML Schema 1.1

XML Schema 1.1

- přijato 2012
- přidána validační pravidla (inspirovaná Schematronem)
- odstraněna řada omezení pro **<all>**
- **<redefine>** zavrženo, nahrazeno obecnějším **<override>**
- nové typy
- řada dalších rozšíření

Validační pravidla

- lze přidat k definici typu a určit dodatečná omezení pro jeho hodnoty – typicky jejich vzájemné vztahy
- **<assert>** pro složené typy, **<assertion>** pro jednoduché
- atribut **test** obsahuje pravdivostní XPath výraz (bude později); pokud je vyhodnocen jako nepravdivý, je dokument nevalidní – stejně jako při jakémkoli jiném porušení definice jazyka

Příklad: Interval

```
<xsd:element name="interval">  
  <xsd:complexType>  
    <xsd:sequence>  
      <xsd:element name="from" type="xsd:decimal"/>  
      <xsd:element name="to" type="xsd:decimal"/>  
    </xsd:sequence>  
    <xsd:assert test="from le to"/>  
  </xsd:complexType>  
</xsd:element>
```

*hodnota ve <from> musí být
menší nebo rovna hodnotě <to>*